

METZINERES SCCL

Àmbit geogràfic: Local

Forma jurídica: Cooperativa de treball sense ànim de lucre

Seu social: Barcelona

- 29 persones treballadores
- 3 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 7 persones sòcies

NOMBRE ACTUAL DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LES PERSONES:

- 587 a serveis a persones amb drogodependències
- 587 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social
- 587 donxs supervivents violències masclistes

www.metzineres.org

Breu història de l'organització:

El projecte de Metzineres es planifica i dissenya des de la XADUD (Xarxa de Dones que Usen Drogues) on les dones participants, tot i ser heterogènies, assenyalen la manca d'habitatge i de recursos econòmics, la inaccessibilitat al mercat laboral i la manca d'adequació dels serveis d'atenció sociosanitaris com alguns factors condicionants alhora d'aconseguir seguretat i tranquil·litat, fonaments d'una estabilitat vital des de la qual protegir-se de les violències i gestionar els riscos i els danys associats al consum de drogues. Neix com a projecte al 2017 sota el paraigua de Fundació Salut i Comunitat. Al 2018, amb el suport econòmic de Open Society Foundation i la Fundació Obra Social la Caixa, sota el paraigua legal de la Fundació ICEERS i amb l'aval del Departament de Benestar Social, Treball i Família i la Subdirecció General de Drogodependències, reinicia en ple la seva activitat de dilluns a divendres, amb l'horari d'obertura de 14h a 20h i també els dissabtes des de març del 2020 arran del confinament. A l'octubre del 2020, el projecte aconsegueix tenir entitat pròpia i neix Metzineres SCCL. Aquest mateix mes es fa responsable del Servei d'Intervenció Especialitzada en Violència Masclista- SIE Raval. Després de 5 anys de funcionament com a entitat pròpia hem acompanyat més de 600 donxs.

Missió:

Promoure comunitats que garanteixin el ple accés als drets, benestar i plaer de les dones i persones de gènere no binari (donxs) sobrevivint violències, interseccionalment vulnerabilitzades i travessades per la guerra contra les drogues. A través d'un model d'abordatge integral i holístic, basat en l'engranatge d'iguals, la cura informada del trauma i la reducció de danys d'espectre complet; ancorat en estratègies comunitàries, feminisme interseccional i ESS. A través dels nostres valors (resiliència col·lectiva; activisme de les cures; complicitat i suport mutu; transdisciplinarietat basada en evidència; passió transformadora) treballem amb els següents objectius: procurar abordatges des del feminisme interseccional, la reducció de danys i els drets humans, centrats en la persona, reduir barreres d'accés i potenciar adherència a les diferents xarxes d'atenció, recolzar-les com interlocutores essencials, minvar prejudici, estigma i discriminació envers donxs en trajectòries d'ús de drogues.

Descripció de l'activitat:

Metzineres desplega entorns d'aixopluc per a donxs que usen drogues i sobreviuen a violències i situacions de vulnerabilitat, oferint espais adaptats a les seves necessitats, demandes de benestar, circumstàncies, ambivalències, graus d'implicació i encomanda d'acompanyament. L'objectiu és evitar la revictimització o traumatització secundària i promoure el benestar mitjançant una atenció integral. Els entorns inclouen cura i guariment; autoprotecció; comunitat i veïnatge; producció i

emprenedoria; participació i activisme; i art i creativitat. Amb seu al barri del Raval, el recurs acull més de 600 participants, amb unes 50 visites diàries, de dilluns a dissabte de 14 a 21 h, festius inclosos. Ofereix un espai on se satisfan les necessitats bàsiques (descans, higiene, alimentació, llits i taquilles), així com tallers de salut, benestar i creativitat, i accions col·lectives comunitàries i reivindicatives. L'acompanyament és transdisciplinari: socioeducatiu, sanitari, jurídic i psicològic. A més, fem treball de carrer per arribar i donar acompanyaments a donxs que per diverses circumstàncies no arriben a Metzineres ni altres recursos.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

L'ENGRANATGE D'IGUALS. TRENCANT BARRERES LABORALS QUE CAUEN DONES SUPERVIVENTS DE MÚLTIPLES SITUACIONS DE VULNERABILITAT I VIOLÈNCIA

Breu descripció

La iniciativa promou mèrit professional, emprenedoria i oportunitats de feina per donxs que pel fet d'usar drogues o viure en situació d'exclusió encaren mercats laborals obstaculitzants. Entenem per l'engranatge d'iguals la incorporació en tasques remunerades de donxs amb experiència viscuda. És a dir, s'incorporen, en la mesura de les possibilitats, per garantir que el disseny, la implementació, seguiment i avaluació dels projectes responguin a les realitats i contextos de les donxs que s'acompanyen. Aquesta figura és clau, ja que, són expertes en les seves pròpies necessitats i pràctiques, coneixen la dinàmica, així com les xarxes d'atenció. Proporcionen informació particular i específica essencial per a l'adequació i eficàcia dels recursos i serveis. Per a elles, comprometre's com iguals els permet recuperar els enllaços que reforcen l'autonomia i faciliten l'estructura vital.

A partir de formacions com a tècniques comunitàries i l'acompanyament holístic i integral per part de l'equip, s'incorporen tècniques comunitàries tant per l'atenció al local en el dia a dia, com en el treball de carrer, com en totes aquelles accions i activitats comunitàries en les que participem.

De cara a crear un ambient propici que afavoreixi el treball d'iguals es contemplen horaris i condicions laborals flexibles, comprensives amb els factors de vulnerabilitat i els alts i baixos en les trajectòries de recuperació. Per tal d'acomodar una àmplia heterogeneïtat de capacitats, inquietuds i interessos, disposem d'eines per a la seva recuperació en les seves diferents etapes possibilitant variats graus d'implicació.

Al llarg de tot el procés, els participants reben suports transdisciplinaris. L'objectiu és assegurar que el procés d'inserció laboral respongui no només a les necessitats i dificultats relacionats amb el treball, però també amb el benestar físic i psicològic de les donxs, arribant a àrees que tenen un gran impacte en els resultats d'aquestes insercions.

Aportació de valor de la iniciativa

Gaudir de possibilitats d'autoocupació i la capacitat d'autonomia té un clar impacte en l'autoestima i en la capacitat de resposta davant situacions de violència que les donxs sobreviuen. La incorporació al mercat laboral de donxs supervivents de múltiples violències permet una visibilitat de la seva realitat i un empoderament que contribueix a reivindicar la dignitat, els drets i l'autodeterminació.

Amb l'engranatge d'iguals es redueixen barreres d'accés als mercats laborals i potencia l'adherència a diferents xarxes d'atenció i recursos. A la vegada, les donxs són recolzades com interlocutores essencials en influir establiment, desenvolupament o transformació de polítiques públiques i eventuais actuacions que, de manera directa o indirecta, condicionen els seus recorreguts vitals. I a més, es treballa en minvar perjudici, estigma i discriminació contra les donxs en trajectòries d'ús de drogues, perseverant en fer efectius els seus drets, i tenir una vida digna i lliure de violències.

Necessitat a la que respon

A través de treball de recerca i de registrar a la nostra base de dades els diversos acompanyaments diaris proporcionats, hem identificat que les donxs participants de Metzineres s'enfronten a barreres significatives per accedir als recursos educatius, als serveis sociosanitaris i a les regulacions necessàries per a una vida laboral satisfactòria. Moltes d'elles es troben en situacions de vulnerabilitat com la manca d'habitatge o d'un suport familiar o social adequat. Tenen un accés limitat a l'educació de qualitat i a l'experiència laboral, o han estat fora de la plantilla formal durant períodes prolongats. A més, les seves trajectòries de recuperació no són lineals; experimenten diversos alts i baixos que afecten el seu benestar general.

Durant gairebé cinc anys, hem incorporat a donxs participants en el nostre equip professional. Aquesta experiència ha posat de manifest els buits, els reptes i les necessitats específiques a les quals s'enfronten aquestes donxs. En resposta, proposem un programa adequat orientat a millorar la formació i la integració de les donxs com a tècniques comunitàries dins de la nostra organització i d'altres aliades. Aquesta iniciativa busca no només proporcionar oportunitats d'ocupació, sinó també empoderar-les, ja que tenir un lloc de treball fomenta la seguretat, la salut i el benestar. Aquest procés de formació està dissenyat per ser un espai vital per a l'apoderament i l'educació, obrint vies cap a l'ocupació que sovint són inaccessibles.

Principals objectius assolits

El nostres objectius aconseguits en el transcurs dels anys d'implementació de l'engranatge d'iguals van ser que 45 donxs vam poder millorar el desenvolupament personal alhora que es van reforçar els seus rols com a figures empoderades en les seves comunitats, fomentant un cicle de suport i creixement per a altres que s'enfronten a reptes similars.

Vam promoure amb alt grau de satisfacció i adherència al programa d'ocupabilitat de les donxs en situació de vulnerabilitat i supervivents de violència a través de noves estratègies d'acompanyament i formació, centrant-nos en el seu benestar integral. D'aquesta manera, vam promoure l'empoderament i el desenvolupament de les habilitats laborals entre les participants, i vam prestar serveis de suport que van potenciar el benestar físic i psicològic de les donxs, reconeixent i abordant les seves vulnerabilitats i necessitats de salut. A més, vam fomentar un entorn comunitari solidari on les tècniques comunitàries formades en la cura d'altres dones van poder desenvolupar les seves competències creant una xarxa de suport mutu, solidaritat i empoderament.

Així mateix, vam aprofundir en la llibertat de (re)definició, autonomia, apoderament i millora de benestar físic, emocional i psicològic mitjançant recursos i serveis diversificats, comprensius, apropiats, assequibles, de fàcil navegació, i qualitat d'excel·lència.

Principals resultats obtinguts

Resultats Quantitatius. Durant els darrers 5 anys es van dur a terme 08 cicles formatius de tècniques comunitàries a 45 donxs, les quals van ser incorporades a la plantilla de treballadores al llarg d'aquest anys, desenvolupant diverses tasques tenint en compte les variables que les travessen, respectant les disponibilitats, necessitats i desitjos.

Entre 2022 i 2023 vam comptar amb 2 tècniques en nòmina a jornada completa. Al 2024 vam formar a 16 tècniques comunitàries que van desenvolupar tasques als diversos entorns d'aixopluc de Metzineres. Donxs vulnerabilitzades que treballen com a iguals al nostre espai, sent responsables de múltiples activitats i valorades per la feina que realitzen. Set (7) tècniques comunitàries van passar a formar part de la nostra plantilla de professionals com a col·laboradores externes remunerades, donant diversos acompanyaments, dinamitzant tallers d'autocures i accions reivindicatives, com a impulsores de reducció de danys, duent formacions, dinamitzant setmanalment assemblees de les donxs participants al local social o en la realització del treball de carrer setmanal que es duu a terme per a detectar a donxs en situació de sensellarisme.

Resultats Qualitatius. S'envia un fort missatge contra l'estigma i la discriminació a altres donxs en situacions similars, així com a professionals i la comunitat en general. Les tècniques formades van convertir-se en models a seguir per a altres donxs i es van possibilitar diverses vies d'ocupabilitat.

Abast de l'experiència

L'experiència implica doncs que usen drogues i sobreviuen a situacions de violència i vulnerabilitat, incorporant-les com a professionals que, des de la seva experiència viscuda, recuperen vincles, reforcen l'autonomia i estructuren la seva vida. El projecte envia un missatge clar contra l'estigma, tant a altres donxs com a professionals, institucions i la comunitat. Aquestes donxs esdevenen referents, demostrant que poden treballar en àmbits que coneixen profundament, i actuen com a pont amb qui no accedeix a serveis convencionals. Generen espais de trobada i suport mutu, compartint sabers i estratègies, i esdevenint agents multiplicadors en la reducció de danys. Aporten informació clau per adaptar els serveis i millorar-ne l'eficàcia, alhora que activen xarxes comunitàries solidàries i transformadores. Alimenten sentiments de pertinença que milloren la convivència sent considerades interlocutores vàlides i veïnes del barri.

Persones implicades en l'experiència:

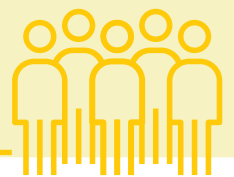
Treballadores: 29

Membres equips directius: 7

Sòcies: 7

Ateses: 587

Altres: 3 (Si bé no comptem amb la figura de persones voluntàries com a tal, sí que comptem amb persones en pràctiques formatives en les diferents àrees de treball de Metzineres que ens permet nodrir-nos mútuament. A més, en el desenvolupament de les accions comunitàries dutes a terme, les donxs participants dels entorns d'aixopluc col·laboren de moltes maneres segons les seves motivacions i disponibilitat.)

Principals factors clau d'èxit

L'èxit del programa d'engranatges d'iguals focalitzat en la inserció sociolaboral com a tècniques comunitàries de donxs en situacions vulnerables, supervivents de violències i en trajectòria d'ús de drogues, és que està treballada des d'una perspectiva holística i transdisciplinària que no respon només a les necessitats i dificultats relacionades amb la recerca de feina i millores en l'ocupabilitat (apoderament i desenvolupament d'habilitats) amb la que es troben en la quotidianitat, sinó que també s'aborden àrees que tenen un gran impacte en els resultats d'aquestes insercions. A més a més, es tenen en compte els factors de vulnerabilitats que interseccionen a les donxs, la salut i el benestar físic i psicològic de elles, i que tenen un gran impacte en els resultats de la inserció

sociolaboral, des de la reducció de danys d'espectre complet. Així mateix, paral·lelament l'acció comunitària reivindicativa que es fa trencant estigmes i discriminacions cap al col·lectiu de donxs. Fins i tot, l'acompanyament integral i continu han estat un factor clau d'èxit del projecte.

Un altre factor clau a esmentar, ha estat implementar una metodologia que trenca amb processos estandarditzats i tancats, contemplant opcions que posin en el centre a la persona, s'adaptin a les realitats de cadascuna d'elles, alhora de brindar flexibilitat en els seus processos de recuperació.

Dificultats i reptes superats

Al llarg dels anys d'implementació del projecte, una de les dificultats principals ha estat la manca de temps per a l'equip interdisciplinari per consolidar un acompanyament integral, continu i alineat amb el model holístic. Aquest dèficit afectava la sostenibilitat de la incorporació de donxs com a tècniques comunitàries. Davant aquest repte, vam enfortir l'equip amb professionals externs especialitzats en benestar i inserció sociolaboral, i vam cuidar també el propi equip, entenent que la cura col·lectiva és essencial.

Aquest procés es va acompanyar d'un treball conjunt amb expertes i agents clau en la metodologia d'engranatge d'iguals, així com en xarxes locals, estatals i internacionals, per garantir l'eficàcia del projecte i, alhora, visibilitzar les realitats de les donxs, empoderar-les i reivindicar els seus drets.

Un altre repte superat ha estat garantir la participació de les donxs en el procés formatiu i d'acompanyament, tenint en compte les seves condicions socioeconòmiques i la complexitat de les seves trajectòries. Per això, el projecte assumeix el cost de les formacions i pràctiques. A més, s'ha consolidat un acompanyament personalitzat i especialitzat, amb professionals de diverses disciplines (treball social, psicologia, educació social, integració, infermeria i assessorament jurídic), assegurant una atenció realment centrada en les seves necessitats.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

La innovació d'aquesta iniciativa rau en la creació d'un espai educatiu-formatiu especialitzat i exclusiu per a dones i persones de gènere no binari que sobreviuen violències masclistes i vulnerabilitats, des de la reducció de danys d'espectre complet. Sovint són expulsades d'altres recursos per consum actiu o per conductes vinculades al trauma. Amb més de 600 donxs vinculades a Metzineres, el projecte demostra que el problema no està en elles sinó en els serveis que no responen a les seves realitats. L'acompanyament és holístic, sense llistes d'espera i adaptat a trajectòries complexes, evitant la cronificació de l'exclusió i trencant amb l'assistencialisme.

Primer de tot, es redefineix la relació professional-usuària, fomentant l'horitzontalitat i la corresponsabilitat. La iniciativa incideix en altres recursos, millorant l'adherència i sensibilitzant equips tècnics. Cap altra línia integra aquesta mirada integral basada en el feminisme interseccional, drets humans, reducció de danys, acció comunitària i economia social i solidària. Es reconeix la complexitat de les vides de les donxs sense fragmentar-les.

Un tret central és la inclusió de donxs com a tècniques comunitàries en tasques remunerades, facilitació de tallers, accions comunitàries i espais de formació. S'admeten diversos graus d'implicació, proporcionant eines educatives i de suport segons les etapes de recuperació.

Finalment, Metzineres genera dades rigoroses i no intrusives des de la seva pròpia base de dades, construïda amb les participants. Aquestes dades, centrades en experiències viscudes, serveixen per visibilitzar desigualtats, configurar pràctiques i influir en polítiques públiques.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

La replicabilitat i transferibilitat del programa es reflecteix en els bons resultats obtinguts tant a nivell de benestar com a nivell formatiu de les donxs. Tant la metodologia implementada on les donxs participant són una part essencial per crear i desplegar els entorns d'aixopluc com també les estratègies comunitàries i el treball col·laboratiu dut a terme, així com l'intercanvi de coneixements i de pràctiques en xarxa amb altres entitats comunitàries, serveis públics i privats d'atenció sociosanitària, són accions fonamentals dels pilars del model d'abordatge transcendent l'actual territori del barri del Raval, i replicant-se principalment a altres barris de Barcelona, i també a nivell estatal i internacional.

Diverses agències governamentals, principalment a nivell autonòmic que són amb les quals treballem directament com a servei, han admès obertament la fonamental rellevància de Metzineres, el seu caràcter innovador i irremplaçable missió. De la Generalitat de Catalunya (Dep. Igualtat i Feminismes, Subdirecció de Drogodependències, Dep. de Drets Socials o l'Institut Català de les Dones; de l'Ajuntament de Barcelona l'Agència de Salut Pública de Barcelona i el Districte de Ciutat Vella). El model d'abordatge ha estat reconegut per Nacions Unides com a bona pràctica.

Un altre pilar és fer treball de prevenció i sensibilització de lluita contra l'estigma, d'incidència tècnica i política, no només a nivell local, també a nivell autonòmic, estatal, com a internacional.